

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

1998 m. liepos 2 d. Nr. VIII-854
Vilnius

(Žin., 1991, Nr. [23-593](#); 1993, Nr. [32-734](#); 1994, Nr. [8-122](#); 1995, Nr. [57-1419](#); 1996, Nr. 106-2424; 1997, Nr. [65-1537](#))

1 straipsnis. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo nauja redakcija
Pakeisti Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą ir išdėstyti taip:

„LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMAS

Švietimas – prioritetinė valstybės remiama Lietuvos Respublikos raidos sritis. Jis grindžiamas humanistinėmis tautos ir pasaulio kultūros vertybėmis, demokratijos principais bei visuotinai pripažintomis žmogaus teisėmis ir laisvėmis. Švietimas lemia krašto kultūrinę, socialinę bei ekonominę pažangą, stiprina žmonių ir tautų solidarumą, toleranciją, bendradarbiavimą.

Šis įstatymas nustato Lietuvos Respublikos švietimo sistemos sandaros, švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos ir valdymo pagrindus.

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Švietimo sistemos uždaviniai

Pagrindiniai švietimo sistemos uždaviniai yra:

- 1) puoselėti asmens dvasines ir fizines galias, padėti tvirtus dorovės ir sveikos gyvensenos pagrindus, ugdyti intelektą, sudaryti sąlygas individualybei plėtoti;
- 2) suteikti jaunajai kartai bendrąjį ir profesinį išsilavinimą, atitinkantį dabarties mokslo ir kultūros lygį;
- 3) sudaryti Lietuvos gyventojams tęstinio lavinimosi galimybes;
- 4) ugdyti pilietiškumą, asmens teisių ir pareigų šeimai, tautai, visuomenei ir Lietuvos valstybei sampratą bei poreikį dalyvauti Lietuvos Respublikos kultūriniame, visuomeniniame, ekonominiame ir politiniame gyvenime;
- 5) užtikrinti tradicinių religinių bendrijų nariams tokias pat teises ir sąlygas kaip ir visiems gyventojams ugdyti savo vaikus švietimo įstaigose pagal įsitikinimus.

2 straipsnis. Lietuvos švietimo sistema

1. Lietuvos švietimo sistema apima ikimokyklinį ugdymą, bendrąjį vaikų ir jaunimo lavinimą, profesinį ir aukštesnįjį mokymą, aukštąjį mokslą ir suaugusiųjų švietimą, įgyvendinamą šių tipų švietimo įstaigose:

- 1) ikimokyklinio ugdymo įstaigose;
- 2) bendrojo lavinimo mokyklose;
- 3) profesinio mokymo įstaigose, įmonėse;
- 4) aukštesniosiose mokyklose;

- 5) aukštosiose mokyklose;
- 6) papildomo ugdymo ir neformaliojo švietimo įstaigose.
2. Lietuvos švietimo sistemoje įgyvendinamas mokymosi perimamumas tarp atitinkamo tipo (lygio) švietimo įstaigų.
3. Švietimo įstaiga – nuolat arba su pertraukomis veikianti institucija, vykdanči ir organizuojanti ugdymo, mokymo arba savišvietos procesą pagal atitinkamas programas.

3 straipsnis. Ikimokyklinis ugdymas

1. Ikimokyklinio amžiaus vaikai, jeigu tėvai (ar vaiko globėjai) pageidauja, ugdomi lopšeliuose, darželiuose ir darželiuose-mokyklose. Našlaičiai ir beglobiai vaikai ugdomi vaikų globos įstaigose.
2. Valstybė remia ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymą namuose, teikia kompensacines išmokas. Šeimoms, ugdančioms ikimokyklinio amžiaus vaikus namuose, švietimo ir sveikatos apsaugos įstaigos teikia metodinę, diagnostinę bei konsultacinę pagalbą.

4 straipsnis. Bendrasis vidurinis išsilavinimas

1. Bendrasis vidurinis išsilavinimas įgyjamas dvylikos metų trijų pakopų bendrojo lavinimo mokykloje. Mokyklos pakopos gali sudaryti atskiras savarankiškas įstaigas: pradinę (4 metai), pagrindinę (6 metai) ir vidurinę (2 metai) mokyklas. Mokslo metų trukmę jose reglamentuoja Švietimo ir mokslo ministerija.
2. Bendrojo lavinimo žinios kartu su pradiniais darbo įgūdžiais yra teikiamos jaunimo mokyklose.
3. Atskiri bendrojo lavinimo mokyklų tipai yra gimnazija ir tarptautinio bakalaureato mokykla.
4. Bendrasis vidurinis išsilavinimas gali būti įgyjamas ir atitinkamo lygio profesinėse mokyklose.
5. Suaugusieji bendrąjį išsilavinimą gali įgyti suaugusiųjų bendrojo lavinimo mokyklose (mokymo centruose), bendrojo lavinimo mokyklų suaugusiųjų skyriuose (klasėse).
6. Sanatorijose gydomi moksleiviai bendrąjį išsilavinimą gali įgyti sanatorinėse bendrojo lavinimo mokyklose. Ligoninėse, namuose besigydančios moksleiviai, gydytojams leidus, yra mokomi Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka.
7. Asocialaus elgesio moksleiviai mokomi specialaus režimo bendrojo lavinimo bei profesinėse mokyklose.

5 straipsnis. Profesinis mokymas

1. Profesinis išsilavinimas įgyjamas ir tobulinamas profesinio mokymo įstaigose (profesinėse mokyklose, profesinio mokymo centruose, kursuose ir specializuotose profesinio mokymo įstaigose) bei įmonėse. Profesinis mokymas siejamas su bendruoju lavinimu.
2. Į profesines mokyklas paprastai priimami moksleiviai, įgiję pagrindinį ar bendrąjį vidurinį išsilavinimą. Šiose mokyklose mokomasi pagal vieno ar kelių lygių programas. Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka mokytis gali būti priimami ir neturintys pagrindinio išsilavinimo moksleiviai, bet ne jaunesni kaip 14 metų. Profesinį mokymą reglamentuoja Profesinio mokymo įstatymas.

6 straipsnis. Aukštesnysis išsilavinimas

1. Specialistus su aukštesniuju išsilavinimu rengia aukštesniosios mokyklos (kolegijos, konservatorijos ir kt.). Į aukštesniąsias mokyklas stojantys asmenys privalo turėti bendrąjį vidurinį arba pagrindinį išsilavinimą.
2. Studijos šiose mokyklose trunka nuo dvejų iki ketverių metų.
3. Aukštesniosios mokyklos gali turėti bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo skyrius.
4. Į aukštesniųjų mokyklų studijų programas gali būti įtraukiamos su aukštąja mokykla suderintos ir jos akredituotos programos (moduliai), atitinkančios bakalauro kvalifikacinio laipsnio

reikalavimus. Tęsiant studijas aukštojoje mokykloje, šios studijų programos (moduliai) gali būti įskaitomi.

7 straipsnis. Aukštasis išsilavinimas

1. Aukštasis išsilavinimas įgyjamas aukštosiose mokyklose.
2. Aukštųjų mokyklų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo, studijų tvarką bei veiklos, valdymo ir finansavimo pagrindus reglamentuoja Mokslo ir studijų įstatymas, kiti įstatymai bei aukštųjų mokyklų statutai.
3. Nevalstybinės aukštosios mokyklos gali veikti tik turėdamos Vyriausybės raštišką leidimą.

8 straipsnis. Papildomas ugdymas

Norintieji papildomai ugdomi įvairiomis formomis organizuotose švietimo institucijose: meno, sporto, kalbų, technikos bei kitokio profilio mokyklose, kursuose, būreliuose.

9 straipsnis. Išsilavinimo cenzas

Lietuvos Respublikoje nustatomas toks išsilavinimo cenzas: pradinis, pagrindinis, vidurinis, aukštesnysis, aukštasis.

10 straipsnis. Švietimo įstaigų steigimas, reorganizavimas ir likvidavimas

1. Valstybinės švietimo įstaigas steigia, reorganizuoja ir likviduoja Švietimo ir mokslo ministerija, taip pat apskričių viršininkai Švietimo ir mokslo ministerijos raštišku sutikimu.
2. Valstybinės švietimo įstaigas steigti, reorganizuoti ir likviduoti gali kitos ministerijos bei Vyriausybės įstaigos Švietimo ir mokslo ministerijos raštišku sutikimu.
3. Savivaldybių tarybos Švietimo ir mokslo ministerijos raštišku sutikimu steigia, reorganizuoja ir likviduoja savivaldybių švietimo įstaigas, teikiančias pradinį, pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą; apskričių viršininkų raštišku sutikimu - ikimokyklinio, papildomo ugdymo ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo įstaigas.
4. Švietimo įstaigos gali būti steigiamos kelių steigėjų sutarties pagrindu. Tėvų pageidavimu valstybės ar savivaldybių švietimo įstaigos (klasės, grupės) gali būti sutarties pagrindu steigiamos kartu su valstybės pripažinta tradicine religine bendrija šios bendrijos, savivaldybių tarybos ar valstybės institucijos iniciatyva. Šių švietimo įstaigų steigimo, reorganizavimo ir likvidavimo tvarką, suderintą su valstybės pripažintomis tradicinėmis religinėmis bendrijomis, nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

TAR pastaba. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalis ta apimtimi, kuria nustatyta, kad valstybinėse ir savivaldybių švietimo įstaigose kartu su valstybės pripažintomis tradicinėmis religinėmis bendrijomis gali būti steigiamos klasės arba grupės, taip pat 10 straipsnio 4 dalies nuostata „suderintą su valstybės pripažintomis tradicinėmis religinėmis bendrijomis“ prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 40 straipsnio 1 daliai.

Straipsnio dalies pakeitimai:

2000-06-13, Žin., 2000, Nr. 49-1424 (2000-06-16), i. k. 1001000NUTARG001408

5. Valstybinės švietimo įstaigos gali būti steigiamos kartu su užsienio juridiniais asmenimis, gavus Švietimo ir mokslo ministro raštišką sutikimą.

6. Nevalstybinės švietimo įstaigas steigia, reorganizuoja ir likviduoja Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys ar paskiri Lietuvos Respublikos piliečiai, gavę Švietimo ir mokslo ministerijos raštišką sutikimą. Kitų valstybių juridiniai ir fiziniai asmenys gali steigti švietimo įstaigas ar būti bendrų švietimo įstaigų steigėjai, gavę Švietimo ir mokslo ministro raštišką sutikimą.

7. Jeigu nevalstybinės švietimo įstaigos veikla pažeidžia įstatymus, Švietimo ir mokslo ministerija pareikalauja per nurodytą laiką pašalinti nustatytus pažeidimus. Švietimo įstaigai per nurodytą laiką nepašalinus nustatytų pažeidimų, ginčas sprendžiamas teismine tvarka.

8. Švietimo įstaigos turi juridinio asmens teises ir yra pavaldžios steigėjams. Švietimo įstaigos registruojamos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

9. Švietimo įstaigų steigimo, reorganizavimo ir likvidavimo tvarką reglamentuoja bendrieji nuostatai, kuriuos tvirtina Vyriausybė.

11 straipsnis. Leidimai mokytis

1. Jeigu nevalstybinėse švietimo įstaigose (įmonėse) baigus mokymą išduodami valstybės pripažinti išsilavinimo pažymėjimai, mokytis jose leidžiama tik turint Švietimo ir mokslo ministerijos raštišką leidimą.

2. Leidimų mokytis išdavimo tvarką reglamentuoja nuostatai, kuriuos tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

12 straipsnis. Dėstymo kalba

1. Lietuvos Respublikos mokyklose dėstymo kalba yra lietuvių kalba (išskyrus tautinių mažumų bei tarptautinio bakalaureato mokyklas).

2. Vietovėse, kuriose gyvena tautinė mažuma arba yra daug jos narių, jiems sudaromos sąlygos turėti valstybines, savivaldybių ar nevalstybines ikimokyklinės įstaigas, bendrojo lavinimo mokyklas ir pamokas gimtąja kalba, jeigu šie asmenys to prašo ir jeigu toks prašymas atitinka realų poreikį. Tėvai (ar vaiko globėjai) parenka vaikams ikimokyklinę įstaigą ar bendrojo lavinimo mokyklą atitinkama dėstymo kalba.

3. Negausioms tautinėms grupėms gimtajai kalbai išmokti ir tobulinti valstybinėse ir savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklose gali būti steigiamos klasės bei fakultatyvai, taip pat sekmadieninės mokyklos.

4. Ne lietuvių kalba dėstomose švietimo įstaigose lietuvių kalba ir literatūra dėstoma lietuvių kalba. Jeigu tėvai ar moksleiviai pageidauja, sudaromos sąlygos mokytis ir kitų dalykų lietuvių kalba.

5. Visos bendrojo lavinimo mokyklos turi užtikrinti valstybinės lietuvių kalbos mokėjimą pagal Švietimo ir mokslo ministerijos nustatytą standartą.

6. Visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje sudaromos sąlygos mokytis lietuvių kalba.

13 straipsnis. Sveikatos apsauga

Švietimo įstaigose sudaromos sąlygos auklėtinių bei pedagogų sveikatai išsaugoti ir stiprinti. Ministerijos ir kitos Vyriausybės įstaigos, apskričių viršininkai, vietos savivaldybių institucijos, organizacijos ir piliečiai, turintys savo žinioje švietimo įstaigas, užtikrina teisės aktuose nustatytas auklėtinių mokymosi, mitybos, kūno kultūros ir sporto, poilsio, medicinos bei psichologinės pagalbos teikimo sąlygas šiose įstaigose, taip pat auklėtinių apsaugą nuo fizinę ir psichinę sveikatą žalojančio poveikio (tabako, alkoholio, narkotinių ir psichotropinių medžiagų).

14 straipsnis. Vaikų ir moksleivių, turinčių fizinių ar psichinių raidos sutrikimų, ugdymas

1. Visi ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikai, turintys fizinių ar psichinių raidos sutrikimų, yra ugdomi namuose, ikimokyklinių įstaigų bendrosiose ar specialiosiose grupėse, specialiosiose ikimokyklinio ugdymo įstaigose, bendrojo lavinimo mokyklų bendrosiose ar specialiosiose klasėse bei specialiosiose mokyklose kuo arčiau tėvų gyvenamosios vietos.

2. Specialųjį ugdymą tėvų (ar vaiko globėjų) sutikimu skiria, atsižvelgdamos į vaiko ar moksleivio pageidavimus, švietimo įstaigos specialiojo ugdymo komisija ar (ir) pedagoginė psichologinė tarnyba Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka.

15 straipsnis. Apmokėjimas už mokymą

1. Mokymas Lietuvos Respublikos valstybinėse ir savivaldybių bendrojo lavinimo, profesinėse ir aukštesniosiose mokyklose yra nemokamas. Ugdymas valstybinėse ir savivaldybių

ikimokyklinėse įstaigose (išskyrus vaikų globos), taip pat papildomo ugdymo institucijose yra iš dalies apmokamas.

2. Už mokymą nevalstybinėse švietimo įstaigose mokama pagal susitarimą.

16 straipsnis. Materialinė parama moksleiviams ir studentams

Moksleiviams ir studentams, kuriems reikia materialinės paramos, valstybė teikia pašalpas bei skiria lėšų stipendijoms ir kreditams.

17 straipsnis. Pedagogų darbo apmokėjimas

1. Valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų pedagogai gauna atlyginimą pagal pedagoginio darbo stažą, turimą išsilavinimą, įgytą kvalifikacinę kategoriją ir atliktą darbą.

2. Valstybinėse ir savivaldybių švietimo įstaigose pedagogams mokama už papildomą nepamokinį darbą.

3. Materialiai skatinami pedagogai, dirbantys švietimo įstaigose kaime, taip pat vietovėse bei švietimo srityse, kurių plėtoje būtina speciali valstybės parama. Šiems pedagogams teikiamos lengvatos Vyriausybės nustatyta tvarka.

18 straipsnis. Pedagogų rengimas

1. Pedagogus Lietuvos švietimo sistemai rengia aukštosios ir aukštesniosios mokyklos pagal Švietimo ir mokslo ministerijos nustatytus kvalifikacinius reikalavimus.

2. Aukštosiose mokyklose rengtinių pedagogų skaičių užsako Vyriausybė, atsižvelgdama į valstybės reikmes, Švietimo ir mokslo ministerijos teikimu.

3. Valstybinėse aukštesniosiose mokyklose rengiamų pedagogų skaičių bei specialybes nustato Švietimo ir mokslo ministerija.

19 straipsnis. Vaikų ir jaunimo organizacijos

Lietuvos švietimo įstaigose gali veikti vaikų ir jaunimo organizacijos, kurių veikla skatina moksleivių dorovinę, pilietinę, kultūrinę, fizinę bei socialinę brandą, padeda tenkinti jų saviugdą ir saviraiškos poreikius. Šių organizacijų veikla grindžiama nustatyta tvarka įregistruotais įstatais ir neturi prieštarauti Lietuvos Respublikos Konstitucijai bei įstatymams. Švietimo įstaigose veikiančioms vaikų ir jaunimo organizacijoms sudaromos palankios veiklos sąlygos.

20 straipsnis. Dorovinis (religinis) ugdymas valstybinėse ir savivaldybių švietimo įstaigose

1. Valstybinėse ir savivaldybių švietimo įstaigose tėvų (ar vaiko globėjų) pageidavimu dvasinės vyresybės įgaliojimo asmenys moko tikybos (valstybės pripažintų tradicinių konfesijų).

2. Valstybės ir savivaldybių globojami moksleiviai tikėjimo dalykų mokomi pagal jų šeimoje ar giminėje išpažįtamą tradicinę religiją.

3. Nelankantiesiems tikybos pamokų tuo metu dėstoma etika.

4. Dviejų steigėjų (valstybės ar savivaldybių ir valstybės pripažintos tradicinės religinės bendrijos) švietimo įstaigose tėvų (ar vaiko globėjų) pageidavimu mokiniai gali lankyti ne tikybos, bet etikos ar kitos tradicinės religijos pamokas.

ANTRASIS SKIRSNIS

MOKSLEIVIŲ, TĖVŲ, PEDAGOGŲ TEISĖS, PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ

21 straipsnis. Moksleivių teisės

Moksleiviai turi teisę:

1) stoti į pageidaujamą švietimo įstaigą, jei išsilavinimas ir kitos aplinkybės (sveikata, dėstymo kalbos mokėjimas ir kt.) atitinka priėmimo į ją sąlygas;

2) sukakę 15 metų, savarankiškai apsispręsti dėl tikybos mokymosi;

- 3) burtis į vaikų ir jaunimo organizacijas, plėtoti jų veiklą, lavintis saviugdos ir saviveiklos būreliuose;
- 4) dalyvauti švietimo įstaigos savivaldoje įstaigos nuostatuose nustatyta tvarka;
- 5) eksternu laikyti bet kurios bendrojo ar profesinio lavinimo mokyklos klasės (kurso) arba mokyklos baigimo egzaminus;
- 6) dėvėti uniformą.

22 straipsnis. Moksleivių pareigos

Moksleiviai privalo:

- 1) mokytis, iki sueis 16 metų, bendrojo lavinimo arba kitokioje formaliojo švietimo sistemos mokykloje;
- 2) laikytis švietimo įstaigos taisyklių, nuolat lankyti bendrojo lavinimo arba kitokią formaliojo švietimo sistemos mokyklą.

23 straipsnis. Tėvų (ar vaiko globėjų) teisės

Tėvai (ar vaiko globėjai) turi teisę:

- 1) savo vaikams laisvai parinkti valstybinę, savivaldybės arba nevalstybinę švietimo įstaigą;
- 2) leisti vaikus į tėvų gyvenamajai vietai priskirtą arba kitą pageidaujamą ikimokyklinę įstaigą ar bendrojo lavinimo mokyklą;
- 3) dalyvauti švietimo įstaigų savivaldoje;
- 4) gauti iš švietimo įstaigos informaciją apie savo vaikų mokymąsi, elgesį, taip pat mokymosi sąlygas.

24 straipsnis. Tėvų (ar vaiko globėjų) pareigos

Tėvai (ar vaiko globėjai) privalo:

- 1) sudaryti vaikams gyvenimo ir mokymosi sąlygas, laiduojančias sveiką ir saugią jų dvasinių bei fizinių galių plėtotę, dorovinį brendimą, atsakyti už vaikų auklėjimą ir vystymąsi;
- 2) leisti į bendrojo lavinimo mokyklą vaikus nuo 6-7 metų, jei jie yra pakankamai fiziškai ir psichiškai subrendę. Pateikę vaiko psichofizinę brandą liudijančius dokumentus, tėvai gali leisti į mokyklą vaiką, mokslo metų pradžios dieną neturintį 6 metų, arba neleisti į mokyklą vaiko, kuriam yra suėję 7 metai;
- 3) bendrauti su švietimo įstaigomis sprendžiant vaikų bei moksleivių mokymosi klausimus, užtikrinti, kad vaikai lankytų bendrojo lavinimo ar kitokią formaliojo švietimo sistemos mokyklą, iki jiems sueis 16 metų.

25 straipsnis. Teisė dirbti pedagoginį darbą

1. Teisę dirbti pedagoginį darbą atitinkamo tipo (pakopos) švietimo įstaigoje turi asmenys, įgiję pedagoginį aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą, taip pat asmenys, įgiję nepedagoginį aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą ir valstybės nustatytą pedagogo kvalifikaciją.
2. Teisę mokyti profesijos profesinio mokymo įstaigose turi ir asmenys įgiję tik profesinį išsilavinimą. Šie asmenys privalo įgyti pedagogo kvalifikaciją Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka.
3. Valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų vadovai skiriami viešo konkurso tvarka penkeriems metams. Kvalifikacinius reikalavimus pretendents ir viešo konkurso organizavimo tvarką nustato Švietimo ir mokslo ministerija. Viešo konkurso komisija sudaroma jos sudėti suderinus su apskrities viršininku.

26 straipsnis. Pedagogų atestacija

1. Pedagogams, švietimo įstaigų vadovams, inspektoriams sudaromos kvalifikacijos tobulinimo ir atestacijos sąlygos.
2. Pedagogai, švietimo įstaigų vadovai privalo būti atestuojami:
 - 1) jei nėra įgiję kvalifikacinės kategorijos;

2) jei atestuoto pedagogo turima kvalifikacinė kategorija neatitinka jo specialybės;
 3) jei steigėjas ar švietimo įstaigą prižiūrinti institucija nustato, kad vadovo ar pedagogo praktinė veikla neatitinka turimos kvalifikacinės kategorijos reikalavimų.

3. Pedagogai, švietimo įstaigų vadovai, pageidaujantys įgyti aukštesnę nei turima kvalifikacinę kategoriją, atestuojami pačių prašymu.

4. Pedagogų, švietimo įstaigų vadovų, inspektorių kvalifikacinių kategorijų reikalavimus bei atestavimo tvarką nustato Švietimo ir mokslo ministerijos teikimu Vyriausybės patvirtinti atestavimo nuostatai.

27 straipsnis. Pedagogų teisės

Pedagogai turi teisę:

- 1) laisvai pasirinkti pedagoginės veiklos organizavimo būdus ir formas;
- 2) nustatyta tvarka tobulinti kvalifikaciją ir gauti ją atitinkantį atlyginimą;
- 3) į tinkamas darbo sąlygas;
- 4) į kasmetines pailgintas atostogas;
- 5) dalyvauti švietimo įstaigos savivaldoje;
- 6) jungtis į profesines sąjungas ir kitas visuomenines organizacijas;
- 7) gauti iki vienerių metų apmokamų atostogų vadovėliams rašyti.

28 straipsnis. Pedagogų pareigos

Pedagogai privalo:

- 1) ugdyti tvirtas auklėtinių dorovės bei pilietines nuostatas, laiduoti saugią ir sveiką jų asmenybės galių plėtotę;
- 2) siekti, kad moksleiviai įsisavintų ugdymo programas;
- 3) laikytis pedagoginės etikos normų;
- 4) dalyvauti nepamokinėje veikloje, padedančioje tenkinti moksleivių saviraiškos bei saviugdos poreikius, plėtoti jų kultūrinius interesus;
- 5) tobulinti savo kvalifikaciją, nustatyta tvarka atestuotis, įgyti kvalifikacinę kategoriją;
- 6) bendradarbiauti su auklėtinių tėvais (ar vaiko globėjais) sprendžiant vaikų mokymo ir auklėjimo klausimus.

29 straipsnis. Moksleivių, tėvų (ar vaiko globėjų) ir pedagogų atsakomybė

1. Moksleiviai, neatliekantys savo pareigų, atsako švietimo įstaigos nuostatuose nustatyta tvarka.
2. Tėvai (ar vaiko globėjai) ir pedagogai, kurie neatlieka savo pareigų, fiziškai, psichiškai ir morališkai žaloja auklėtinius, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

TREČIASIS SKIRSNIS ŠVIETIMO PROCESO ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS

30 straipsnis. Švietimo proceso organizavimas

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstaigos dirba pagal Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintus arba jos nustatyta tvarka suderintus mokymo planus ir bendrąsias programas. Mokymo turinys ir metodai turi atitikti švietimo įstaigai keliamus uždavinius bei visuomenės poreikius. Atskirų mokyklų tipų ir pakopų ugdymo turinys derinamas tarpusavyje.

2. Švietimo įstaigose draudžiama propaguoti rasinį, tautinį, religinį, socialinį priešišumą ir išskirtinumą, skleisti militaristines ir kitas idėjas, prieštaraujančias visuotinai pripažintiems tarptautinės teisės ir humanizmo principams.

3. Tautinių mažumų švietimo įstaigose ugdymo programos gali būti papildomos etnokultūros elementais.

4. Vidurinėse bendrojo lavinimo mokyklose, be lietuvių kalbos, taip pat mokoma kitų kalbų, derinant tėvų pasirinkimą ir mokyklos galimybes.

31 straipsnis. Mokslo metų pradžia

Mokslo metai bendrojo lavinimo mokyklose pradedami nuo rugsėjo pirmos dienos.

32 straipsnis. Švietimo įstaigų veiklos nuostatai

1. Valstybinės ir savivaldybių švietimo įstaigos savo darbe vadovaujasi jų savivaldos institucijų aprobuotais ir steigėjo patvirtintais įstaigos veiklos nuostatais, kurie turi neprieštarauti šiam ir kitiems įstatymams bei atitinkamo tipo švietimo įstaigų bendriesiems veiklos nuostatom.

2. Valstybinių ar savivaldybių švietimo įstaigų, steigiamų kartu su valstybės pripažintomis tradicinėmis religinėmis bendrijomis, veiklos nuostatus, kurie turi neprieštarauti šiam ir kitiems įstatymams, tvirtina abu steigėjai. Šių švietimo įstaigų nuostatuose numatoma, kad:

1) švietimo įstaigos vadovus religinės bendrijos teikimu skiria ir atleidžia atitinkamos valstybės ar savivaldybių institucijos;

2) pasaulėžiūros ugdymo reikalavimus ir reikalavimus su ugdymu susijusiam švietimo įstaigos personalui nustato religinė bendrija;

3) vadovų ir pedagogų atestaciją organizuoja abu steigėjai (pagal savo kompetenciją).

TAR pastaba. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 32 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostata, kurioje įtvirtinta, kad skiriant ir atleidžiant valstybės ir savivaldybių švietimo įstaigų vadovus yra reikalingas tradicinės religinės bendrijos teikimas, ir 32 straipsnio 2 dalies 2 ir 3 punktai prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnio 1 daliai, 26 straipsnio 1 bei 2 dalims ir 40 straipsnio 1 daliai.

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 32 straipsnio 2 dalies 2 punktas prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnio 1 daliai, 26 straipsnio 1 ir 2 dalims, 40 straipsnio 1 daliai ir 42 straipsnio 2 daliai.

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 32 straipsnio 2 dalis prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 40 straipsnio 1 daliai.

Straipsnio dalies pakeitimai:

2000-06-13, Žin., 2000, Nr. 49-1424 (2000-06-16), i. k. 1001000NUTARG001408

3. Nevalstybinių švietimo įstaigų veiklos nuostatai derinami Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka.

33 straipsnis. Švietimo įstaigų baigimo dokumentai

1. Asmenims, baigusiems valstybines ar savivaldybių švietimo įstaigas arba atskiras jų pakopas, išduodamas Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyto pavyzdžio dokumentas, patvirtinantis įgytą išsilavinimą.

2. Asmenims, baigusiems nevalstybines švietimo įstaigas, analogiškas dokumentas išduodamas, jeigu šių įstaigų suteikiamas išsilavinimas atitinka valstybinį standartą. Mokyklų baigimo dokumentai (brandos atestatai, diplomai ir kt.) išduodami Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka.

34 straipsnis. Švietimo įstaigų veiklos priežiūra

1. Švietimo įstaigų veiklą prižiūri valstybė.

2. Švietimo įstaigų veiklą organizuoja ir prižiūri jų steigėjai Bendrųjų švietimo įstaigų priežiūros nuostatų nustatyta tvarka.

TAR pastaba. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 34 straipsnio 2 dalis ta apimtimi, kuria įtvirtinta valstybės pripažintų tradicinių religinių bendrijų – švietimo įstaigų steigėjų teisė prižiūrėti ne tik tikybos mokymą valstybinėse ir savivaldybių mokymo ir auklėjimo įstaigose, bet ir visą šių įstaigų veiklą, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 40 straipsnio 1 daliai.

Straipsnio dalies pakeitimai:

2000-06-13, Žin., 2000, Nr. 49-1424 (2000-06-16), i. k. 1001000NUTARG001408

3. Bendrosios švietimo politikos vykdymą prižiūri Švietimo ir mokslo ministerija bei apskričių viršininkai pagal Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintus nuostatus.

4. Apskrities viršininko administracijos švietimo inspekcijai nustačius, kad savivaldybė nevykdo įstatymų priskirtų švietimo funkcijų, neužtikrina reikiamų sąlygų pavaldžios švietimo

įstaigos veiklai, apskrities viršininkas rašo teikimą Vyriausybės atstovui apskrityje dėl švietimo įstaigos steigėjo funkcijų perdavimo apskrities viršininko administracijai. Nutarimą dėl švietimo įstaigos steigėjo funkcijų perdavimo apskričiai priima Vyriausybė.

5. Švietimo įstaigų veiklą prižiūrinčios institucijos Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka informuoja visuomenę ir valstybines valdžios institucijas apie Lietuvos ir atskirų jos regionų švietimo būklę, švietimo įstaigų atliekamo ugdymo kokybę.

6. Stebėti pedagogo darbą turi teisę Valstybinės švietimo inspekcijos, Bendruosiuose švietimo įstaigų priežiūros, Pedagogų ir vadovų atestacijos bei švietimo įstaigos veiklos nuostatuose nurodyti asmenys. Kiti asmenys gali stebėti pedagogo darbą, tik gavę jo sutikimą.

35 straipsnis. Švietimo ir mokslo ministerijos kompetencija švietimo srityje

Švietimo ir mokslo ministerija:

1) steigia, reorganizuoja ar likviduoja pavaldžias švietimo įstaigas, skiria ir atleidžia jų vadovus, kartu su Vidaus reikalų ministerija ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei kitomis Vyriausybės įstaigomis užtikrina, kad visi vaikai iki 16 metų mokytųsi bendrojo lavinimo ar kitokioje formaliojo švietimo sistemos mokykloje;

2) raštu aprobuoja nepavaldžių valstybinių ir nevalstybinių švietimo (išskyrus neformaliojo) įstaigų steigimą, reorganizavimą ir likvidavimą bei savivaldybių švietimo įstaigų, teikiančių pradinį, pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą, steigimą, reorganizavimą ir likvidavimą;

3) nustato kvalifikacinius reikalavimus visų tipų švietimo įstaigų vadovams, tvirtina viešo konkurso vadovų pareigoms organizavimo tvarką;

4) raštu aprobuoja apskričių viršininkų administracijų švietimo padalinių steigimą, reorganizavimą ir likvidavimą;

5) koordinuoja apskričių viršininkų ir savivaldybių administracijų švietimo padalinių veiklą, nustato kvalifikacinius reikalavimus šių padalinių vadovams, inspektoriams ir specialistams, rengia ir teikia Vyriausybei tvirtinti viešo konkurso eiti šias pareigas nuostatus;

6) rūpinasi švietimo darbuotojų rengimu, jų kvalifikacijos kėlimu bei perkvalifikavimu, organizuoja pedagogų, švietimo įstaigų vadovų bei apskričių viršininkų administracijų švietimo inspektorių atestaciją;

7) tvirtina Bendruosius švietimo įstaigų priežiūros ir Valstybinės švietimo inspekcijos nuostatus;

8) nustato visų tipų švietimo įstaigų bendrųjų veiklos nuostatų reikalavimus, tvirtina pavaldžių švietimo įstaigų veiklos nuostatus;

9) teikia išvadas visuomenines organizacijas registruojančioms valstybės institucijoms dėl vaikų ir jaunimo organizacijų įstatų registravimo;

10) tvirtina valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų bendrąjį mokymo turinį (mokymo planus, bendrąsias programas, vadovėlius);

11) organizuoja mokymo planų, programų, vadovėlių, įvairių ugdymo priemonių ir literatūros rengimą, gamybą bei leidybą;

12) kartu su darbdavių ir darbuotojų atstovais nustato visų lygių išsilavinimo valstybinius standartus;

13) aprobuoja pedagoginio funkcionalumo požiūriu numatomų statyti valstybinių švietimo įstaigų projektus;

14) nostrifikuoja užsienyje įgytus pagrindinį, vidurinį, profesinį ir aukštesnįjį išsilavinimą patvirtinančius dokumentus (atestatus, diplomus);

15) nustato bendruosius švietimo įstaigų finansavimo principus;

16) finansuoja valstybines švietimo programas;

17) nustato pedagogų išsilavinimo standartą;

18) nustato ir teikia siūlymus Vyriausybei, kiek ir kokių specialybių pedagogų turėtų rengti aukštosios mokyklos;

19) organizuoja bendrojo vidurinio išsilavinimo pagrindinių mokymo dalykų baigiamuosius egzaminus, sudaro komisijas egzaminų užduotims rengti, egzaminams prižiūrėti ir darbams vertinti;

20) organizuoja švietimo įstaigų, studijų ir mokymo programų, išsilavinimo pažymėjimų bei leidimų registravimą Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

36 straipsnis. Kitų ministerijų ir Vyriausybės įstaigų kompetencija švietimo srityje

Kitos ministerijos ir Vyriausybės įstaigos:

- 1) steigia, reorganizuoja ir likviduoja, gavusios Švietimo ir mokslo ministerijos raštišką sutikimą, pavaldžias švietimo įstaigas. Skiria ir atleidžia jų vadovus;
- 2) tvirtina pavaldžių švietimo įstaigų veiklos nuostatus, parengtus pagal Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintus atitinkamo tipo švietimo įstaigų bendrųjų veiklos nuostatų reikalavimus;
- 3) tvirtina, suderinusios su Švietimo ir mokslo ministerija, pavaldžių švietimo įstaigų mokymo planus, programas, vadovėlius, organizuoja jų rengimą ir leidybą;
- 4) dalyvauja nustatant pavaldžių profesinių bei aukštesniųjų mokyklų teikiamo išsilavinimo standartus;
- 5) rūpinasi specialiųjų dalykų pedagogų rengimu, kvalifikacijos tobulinimu, organizuoja jų atestaciją.

37 straipsnis. Apskrities viršininko kompetencija švietimo srityje

Apskrities viršininkas:

- 1) Švietimo ir mokslo ministerijos raštišku sutikimu steigia, reorganizuoja ir likviduoja pavaldžias švietimo įstaigas. Skiria ir atleidžia jų vadovus;
- 2) raštu aprobuoja apskrities nevalstybinių ir savivaldybių ikimokyklinio, papildomo ugdymo ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstaigų steigimą, reorganizavimą ir likvidavimą;
- 3) Švietimo ir mokslo ministerijos raštišku sutikimu steigia, reorganizuoja ir likviduoja apskrities viršininko administracijos švietimo padalinius. Viešo konkurso tvarka, kurią tvirtina Vyriausybė Švietimo ir mokslo ministerijos teikimu, skiria apskrities administracijos švietimo padalinių vadovus;
- 4) užtikrina pavaldžių švietimo įstaigų funkcionavimą ir išlaikymą;
- 5) organizuoja ir prižiūri pavaldžių švietimo įstaigų veiklą, tvirtina jų veiklos nuostatus;
- 6) prižiūri, kaip vykdoma bendroji švietimo politika apskrities teritorijoje esančiose valstybinėse, savivaldybių ir nevalstybinėse švietimo įstaigose;
- 7) prižiūri, kaip savivaldybės tvarko mokyklinio amžiaus vaikų apskaitą, ir užtikrina, kad visi apskrities teritorijoje gyvenantys vaikai iki 16 metų mokytųsi bendrojo lavinimo ar kitokioje formaliojo švietimo sistemos mokykloje, rūpinasi vaiko teisių apsauga;
- 8) sudaro sąlygas apskrities valstybinių švietimo įstaigų vadovams ir pedagogams tobulinti kvalifikaciją, Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka organizuoja jų atestavimą;
- 9) registruoja apskrities teritorijoje esančias švietimo įstaigas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka;
- 10) inicijuoja apskrities švietimo tarybos ir kitų savivaldos institucijų kūrimąsi apskrityje;
- 11) teikia informaciją apie švietimo būklę ir problemas apskrityje Švietimo ir mokslo ministerijai jos nustatyta tvarka;
- 12) rašo teikimą Vyriausybės atstovui apskrityje dėl švietimo įstaigos steigėjo funkcijų perdavimo apskrities viršininko administracijai šio įstatymo 34 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais.

38 straipsnis. Savivaldybės kompetencija švietimo srityje

Savivaldybė:

- 1) viešo konkurso tvarka, kurią tvirtina Vyriausybė Švietimo ir mokslo ministerijos teikimu, skiria savivaldybių administracijų švietimo padalinių vadovus;
- 2) apskrities viršininkui raštu sutikus, steigia, reorganizuoja ir likviduoja ikimokyklines ugdymo įstaigas, papildomo ugdymo bei neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstaigas. Skiria ir atleidžia jų vadovus;

3) Švietimo ir mokslo ministerijai raštu sutikus, steigia, reorganizuoja ir likviduoja visų tipų bendrojo lavinimo pradines, pagrindines ir vidurines mokyklas. Skiria ir atleidžia jų vadovus;

4) Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka raštu aprobuoja šio straipsnio 2 punkte išvardytų tipų nevalstybinių švietimo įstaigų, esančių savivaldybės teritorijoje, steigimą, reorganizavimą ir likvidavimą;

5) organizuoja ir prižiūri pavaldžių švietimo įstaigų veiklą ir tvirtina jų nuostatus;

6) užtikrina įstatymų, Vyriausybės nutarimų, Švietimo ir mokslo ministerijos bei kitų kompetentingų institucijų teisės aktų įgyvendinimą pavaldžiose švietimo įstaigose;

7) užtikrina pavaldžių švietimo įstaigų funkcionavimą ir išlaikymą;

8) tvarko tikslią mokyklinio amžiaus vaikų apskaitą, sudaro jų sąrašus ir užtikrina, kad visi savivaldybės teritorijoje gyvenantys vaikai iki 16 metų mokytųsi bendrojo lavinimo ar kitokioje formaliojo švietimo sistemos mokykloje, rūpinasi vaiko teisių apsauga;

9) organizuoja kaimo bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių, gyvenančių toliau nuo mokyklos, nemokamą pavėžėjimą į mokyklą ir atgal;

10) sudaro sąlygas pavaldžių švietimo įstaigų vadovams ir pedagogams tobulinti kvalifikaciją. Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka organizuoja jų atestavimą;

11) Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka teikia jai, apskrities viršininkui ir visuomenei informaciją apie švietimo būklę ir problemas.

39 straipsnis. Lietuvos švietimo taryba

1. Lietuvos švietimo taryba yra institucija, atliekanti mokslinę ekspertizę bei konsultuojanti strateginiais Lietuvos Respublikos švietimo plėtros klausimais.

2. Lietuvos švietimo taryba sudaroma ir veikia pagal nuostatus, kuriuos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pritarimu tvirtina Vyriausybė.

40 straipsnis. Švietimo įstaigų savivalda

1. Kiekvienoje švietimo įstaigoje turi veikti savivaldos institucijos - švietimo įstaigos taryba ir pedagogų taryba, taip pat gali veikti ir kitos savivaldos institucijos.

2. Savivaldos institucijos:

1) aprobuoja švietimo įstaigos veiklos nuostatus;

2) nustato pagrindines švietimo įstaigos veiklos perspektyvas;

3) kontroliuoja švietimo įstaigos ūkinę-finansinę veiklą.

3. Savivaldos institucijos pagal savo kompetenciją turi teisę gauti iš administracijos informaciją apie švietimo įstaigos veiklą.

4. Švietimo įstaigų savivaldos institucijų kompetencija apibrėžiama atitinkamo tipo (pakopos) švietimo įstaigų bendruosiuose veiklos nuostatuose.

41 straipsnis. Švietimo įstaigų finansavimas

1. Pagrindiniai valstybės ir savivaldybių švietimo įstaigų finansavimo šaltiniai yra valstybės ir savivaldybių biudžetai. Finansavimas iš valstybės ar savivaldybių biudžeto užtikrina normalias šių įstaigų veiklos sąlygas. Kiti finansavimo šaltiniai yra Lietuvos švietimo fondas, apskričių, miestų ir rajonų švietimo fondai bei švietimo įstaigų nebiudžetinės lėšos.

2. Užsienio kapitalo dalis bendrose su užsieniu švietimo institucijose nustatoma Švietimo ir mokslo ministerijos išduodamame leidime tokiai institucijai steigti.

3. Nevalstybines švietimo įstaigas išlaiko steigėjai. Nevalstybinėms švietimo įstaigoms valstybinio standarto išsilavinimą suteikiančioms programoms finansuoti Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka skiriamos biudžeto lėšos kaip atitinkamo tipo (pakopos) valstybės ar savivaldybių švietimo įstaigoms. Lėšų dydis nustatomas atsižvelgiant į išlaidas, numatytas vienam vaikui, moksleiviui atitinkamo tipo (pakopos) valstybinėse ar savivaldybių švietimo įstaigose.

42 straipsnis. Švietimo fondai

1. Lietuvos švietimo fondo, apskričių, savivaldybių bei švietimo įstaigos fondų sudarymo šaltiniai yra:

- 1) savanoriški asmenų, organizacijų ar įmonių įnašai;
- 2) pajamos iš paties fondo veiklos;
- 3) užsienio valstybių organizacijų bei piliečių, taip pat tarptautinių organizacijų aukojamos lėšos ir materialinės vertybės.

2. Lietuvos švietimo fondo, apskrities, miestų (rajonų) švietimo fondų bei švietimo įstaigos fondo bendruosius nuostatus tvirtina Vyriausybė.

KETVIRTASIS SKIRSNIS TARPTAUTINIAI RYŠIAI

43 straipsnis. Lietuvos gyventojų teisė mokytis kitose šalyse

1. Lietuvos gyventojai turi teisę mokytis kitose šalyse. Ši teisė įgyvendinama asmens iniciatyva arba tarpvalstybiniais susitarimais.

2. Lietuvių švietimo įstaigos kitose šalyse organizuojamos bei finansinė ir materialinė parama joms teikiama tarpvalstybinių susitarimų nustatyta tvarka.

44 straipsnis. Užsienio šalių piliečių ir asmenų be pilietybės pedagoginė veikla ir mokymasis Lietuvos Respublikoje

Užsienio šalių piliečiai ar asmenys be pilietybės turi teisę dirbti pedagoginį darbą ir mokytis Lietuvos Respublikoje. Jų mokymosi ir darbo sąlygas Lietuvos švietimo įstaigose nustato Lietuvos Respublikos teisės aktai bei tarptautinės sutartys.

45 straipsnis. Tarptautinės sutartys

Jeigu tarptautinėse sutartyse nustatytos kitokios taisyklės negu tos, kurias numato šis įstatymas, taikomos tarptautinėse sutartyse nurodytos taisyklės.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, Nutarimas

2000-06-13, Žin., 2000, Nr. 49-1424 (2000-06-16), i. k. 1001000NUTARG001408

Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 1 straipsnio 5 punkto, 10 straipsnio 3 ir 4 dalių, 15 straipsnio 1 dalies, 20 straipsnio, 21 straipsnio 2 punkto, 32 straipsnio 2 dalies, 34 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių, 35 straipsnio 2 ir 5 punktų, 37 straipsnio 2 punkto ir 38 straipsnio 2 ir 3 punktų atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai